

A Kereszt *Benedek Szabolcs* Testvérisége

(regényrészlet)

Másfél év telt el azóta, hogy Arnulf, a nemesi címmel és dicső múlttal büszkélkedő, ám különösebben gazdagnak nem mondható Geissler família legifjabb sarja elhagyta Meise várát és városát, vele együtt pedig a szülőföldjét, Flandriát. Másfél év az évtizedek lomha pergéséhez képest egyáltalán nem hosszú idő — azonban akkor, amikor a halál a szokásosnál szélesebb mozdulatokkal vágja a sorokba a kaszát, és az ember életét a megsokottnál is olcsóbban mérik, bűnnek, avagy kicsinyes és sekélyes dolognak tűnhet eltékozolni tizennyolc hónapot. Arnulf Geissler legalábbis 1348 őszére egyre inkább úgy érezte, hogy kiszórta a kezei közül ezt a másfél esztendő, ráadásul semmi jel nem mutatkozott arra, hogy a közeli jövőben e téren bármiféle változás bekövetkezik. Amennyiben módjában állt volna visszapörgetni az idő kerekét, habozás nélkül megtette volna ezt, és talán el sem indult volna Meiséből. Ahol különben nem érezte sem jól, sem rosszul magát. Meise nyugodt és békés hely volt, izgalmak és összecsapások nélkül, az egyetlen harci feladatot a parasztok meg-
regulázása jelentette, akik az utóbbi években egyre inkább vonakodtak átadni az előírt mennyiségű adót. Persze, a „vonakodtak” nem a megfelelő szó, ezt tudták valamennyien, így a vár ura is, aki az embereit rendszeresen ráküldte a háznak csak jó indulattal nevezhető nyomorúságos paraszti viskókra, hogy ha pénzt nem is, de egyéb értékeket, illerve legalább néhány, a piacon eladható dolgot szedjenek el a bugrisoktól az elmaradt adó fejében. A parasztok viszont nem holmi csökönyösség, netán lázadás miatt nem fizettek eleget — miért tettek volna ilyet, amikor tisztában voltak vele, hogy ezzel magukra vonják az úr haragját, és ezért büntetés jár? Nem fizettek, mert nem tudtak fizetni. Az elmúlt években megszorodtak a korábban sose látott módon kemény telek; tavasszal, de nyáron is rengeteget esett az eső; a mezőgazdasági munkákkal állandó elmaradásban voltak, amikor kellett volna, nem tudtak sem vetni, sem aratni; a növény ellenben nem vár, és ha elmúlik a számára megfelelő idő, már nem úgy terem, ahogyan azt szeretnék.

Kevesebből kevesebbet lehet adni. Tudta ezt Meise ura is, mégis, ugyanazt tette, amit a környék földesurai: a falvakba vezényelte a fegyvereseit, akik átkutatták a viskókat, elhozták, ami elhozható, és ha netán ellenkezés volt, vagy pusztán nem találtak eleget, lángba borították a zsindeletet. Miközben lefelé szegezett lándzsával a kezében, a letolt sisakrostély mögül a szakadozott ruhájú, könnyörgő, csontsovány embereket nézte, Arnulf Geissler arra gondolt, hogy nagy szerencséje van a flamand uraknak, amiért ezeknek a nyomorultaknak éppen csak annyi erejük van, hogy valamennyire biztosítsák megélhetésük feltételeit. Ha több lenne, már bizonyára kiegyenesítették volna a kaszát, és nekimentek volna a váraknak. Így viszont mindössze sírni vagy átkozódni bírtak, amiből persze azoknak jutott a legtöbb, akik végrehajtották a parancsokat. Arnulf tisztában volt vele, hogy ez nem lovaghoz méltó élet, ezért döntött úgy hosszas tépelődés, illetve az után, hogy alaposan átbeszélte a dolgot egykori apródtársával és barátjával, Vadastus atyával, hogy elhagyja Meise várát, és másutt igyekszik megtalálni azt, ami tartalmat

adhat életének. Szerencséje volt: amikor előállt ezzel a kérésével, a vár urát épp jó kedvében találta, úgyhogy különösebb ellenvetés nélkül föloldotta a hűbéri esküje alól. A tetejében a még ki nem fizetett járandóságát is megkapta, és szabadon távozhatott.

Így lett Arnulf Geisslerből, családja legifjabb sarjából kóbor lovag.

Elsőként Franciaország felé vette az irányt, mivel úgy gondolta, hogy az angolokkal vívott háborúban az ottani báróknak bizonyára szükségük van fegyverforgatókra, és noha ő maga nem volt járatos a harci cselekményekben, hiszen addigi tevékenysége a parasztok abajgatására és sanyargatására korlátozódott, a kellő tapasztalatot háborús környezetben rövid idő alatt megszerezheti. Tervei csak részben teljesültek: némi kóborlást követően egy Rabin nevű báró szolgálatába szegődött, akinek Párizstól nem messze voltak birtokai. Az angolokkal vívott háború azonban Arnulf odaérkezésekor éppen szünetelt: a franciák még nem tértek magukhoz abból a rettenetes ütésből, amit Edward király íjásza mértek rájuk Crecynél, és VI. Fülöp mind a saját, mind az országa biztonsága érdekében úgy látta, hogy amíg emberei nem gyűtenek elegendő testi és lelki erőt, jobb, ha egyelőre nem veszi föl a harcot az angolokkal — akik ebből fakadóan, miután meghódították az északi tengermelléket, ellenállás híján újra meg újra behatoltak az ország belsejébe. A francia nemesek mind ezt egyetlen kardcsapás nélkül hagyták, sőt, rendre kihasználták ezen alkalmakat a velük haragos szomszédok meg-
regulázására. Arnulf több ízben részt vett a szomszéd birtokok kifosztásában, illetve a szomszéd bárók seregeivel való csetepatékban, amelyek nem voltak különösen dicsőséges ütközetek, lévén, hogy a munka oroszlárszét előttük már elvégezték a portyázó angolok, ők pedig nem tettek mást, mint még egyet belerúgtak a már amúgy is több sebből vérző, a földön heverő áldozatba.

Arnulf Geissler tehát joggal érezhette úgy, hogy helyzete a flandriaihoz képest jótányit sem változott. Ezúttal is rabolnia, fosztogatnia kellett, ráadásul míg Meisében mondhatta azt, hogy tulajdonképpen azt szedi össze, ami az urának jár a parasztoktól, addig Rabin báró szolgálatában egyszerűen a győztes jussán, az átmeneti erőfölény kihasználásával vette el a másik tulajdonát.

Igen, a fölény átmeneti volt, hiszen mint ahogy arra számíthattak és számítottak is, egyszer aztán ők is sorra kerültek. Miután az angolok aprólékos műgonddal egyesével levadászták a környező birtokokat, Rabin báróé következett. Arnulf azonban nem várta meg a végkifejletet: 1348 elején megszökött a csatamezőről. Szégyen, nem szégyen, menekülés közben nem

arra vette az irányt, amerre a többiek. A lelkiismeretét azzal igyekezett megnyugtatni, hogy nem a harc és a szolgálat alól szökött meg, hanem véget akart vetni annak a számára legalábbis tarthatatlan helyzetnek, miszerint lovaghoz nem méltó módon rablóhadjáratokban vesz részt. Becsületét pedig mentve találta azáltal, hogy a többiek azt gondolhatták: menekülés közben utolérték, és megölték vagy elhurcolták az angolok.

Ám az ezt követő hetek és hónapok sem hozták el azt, amire Arnulf Geissler a Meiséből való távozásakor áhítozott. Magasztos szolgálat és a lovagi névhez méltó cselekedetek helyett újabb csetepatékba és kistílú torzsalkodásokba keveredett. Ezek igen rövid alkalmak voltak, alig tartottak tovább pár hétnél, hiszen miután újra meg újra kényszerűen megtapasztalta, hogy megint csak arról van szó, ami elől Flandriából is menekült, fogta magát és továbbállt. A szökésekben olyan rutint szerzett, hogy hamarosan már nem is gondolt sem a lelkiismeretével, sem a becsületével.

Az ős német földön érte. A kényszer és az éhség nagy úr, és Arnulf elkövette azt, amit azelőtt soha nem gondolt volna magáról: lopott. Muszáj volt, hiszen hiába keresgélte, senkinek nem tudott a szolgálatába szegődni, zsoldja tehát nem volt, és az otthonról hozott apanázs is elfogyott. Fegyvere adta erejét, valamint azt kihasználva, hogy a szerencsétlen bugrisok mégis csak valamiféle urat láttak benne, élelmet és olykor személyes használati tárgyakat szedett össze a megszeppent parasztoktól. Amikor pedig a lova rogyadozott alatta, otthagya náluk az addigit, és elhozta az övékét. Tudta, hogy minden addiginál mélyebbre süllyedt: míg más szolgálatában állt, addig legalább elmondhatta, hogy parancsra, a hűbéresküjének engedelmeskedve rabolt, ezúttal azonban azért tette ezt, mert képtelen volt más, tisztességes módon ellátni és fölntartani magát. Ráadásul ez korántsem volt veszélytelen: akadt olyan hely, ahol a parasztlátván, hogy egyedül van, nem hagyták magukat, és Arnulf Geisslernek bizony alaposan sarkantyúznia kellett a lovát, ha nem akarta a fogát otthagyni. Eközben a szegényérzeten túl lelkiismeret-furdalás és önmagával szembeni erős kétségek gyötörték. Már bánta, hogy másfél évvel ezelőtt hallgatott Vadastus atyára, és otthagya Meisést. Hiába próbálta bizonygatni magának, hogy akkor még nem tudhatta, hogy mi vár rá, hogy ennél csak rosszabb következik, és még mélyebbre kerül a bűnök bugyraiban, nem talált megnyugvást.

Ebben a lelkiállapotban találkozott a Kereszt Testvériségével.

Hogy pontosan merre járt, nem tudta biztosan. Miután otthagya Franciaországot, és átment német területre, senki nem volt, aki megmondhatta volna, hogy éppen hol, melyik hercegségben, tartományban van. Eleinte ugyan próbált kérdezősködni, legalább megtudni a közeli városok neveit, ám mert vagy amazok nem értették a kérdést, vagy ő nem értette a válaszukat, vagy pedig olyan helyneveket hallott, amelyeket soha életében, egy idő után letett erről a dolgról. Úgy számította, hogy talán Lotharingiában vagy Burgundiában bolyonghat — természetesen ebben sem lehet bizonyos —, amikor egy hűvös, ködös ős végi napon egy keskeny országúton végre emberekkel találkozott.

Már elég régóta nem botlott senkibe. Az élleme megfogyatkozott, egyik első gondolata tehát mindjárt az volt: megmarcolni a kardot vagy a buzogányt, és elvenni tőlük, amijük van. Messziről észrevette a közeledőket, jócskán azelőtt, hogy azok megpillantották volna — legalábbis így gondolta akkor. Később aztán, amikor újra földézte magában az eseményeket, úgy vélekedett, hogy elképzelhető, sőt nagyban valószínű, hogy amazok is látták, csak éppen nem vettek tudomást róla. Arnulf Geissler először a hangjukat hallotta, a monoton, jószerivel dallamtalan zümmögést, amiről azt hitte először, hogy valamelyik közeli településről hozza feléje a szél. Néhány pillanattal később meglátta a menetet. Sokan voltak: akár valami hosszú kigyó, haladtak egyenletes tempóban az országúton. Arnulf lejött az útról — különben is inkább mellette lovagolt, mint rajta, az biztonságosabb és számára előnyösebb is volt —, behúzódott egy út menti facsoportba, és a törzsek és lombok takarásában várta, hogy amazok közelebb érjenek. Előkészítette a fegyvereit, és ahogy a zümmögés erősödött, és immáron kétségtelenné vált, hogy nem egy közeli falu templomából, hanem az úton lévőktől származik, magában elkönyvelte, hogy ezek zarándokok, és nagyon valószínű, hogy nincs náluk fegyver, sőt, amilyen jámbor lelkek, szinte bizonyos, hogy különösebben nem is kell erőltetnie magát, önként adnak neki ennielét. Már persze ha van náluk eledel, és nem koldulásból élnek. A dolognak legalább ennyi kockázata volt, azonban az utóbbi időben Arnulf Geissler a puszták megélhetéséért ennél jóval több veszélyt is vállalt, sőt közvetlenül a cselekedetei előtt utolsó erkölcsi aggályait is levetkőzte, hogy aztán később kínzó lelkiismeret-furdalással gondoljon vissza arra, amit tett.

Ahogy kitekintett a fák közül, alaposabban megsejlelhette a közelgőket. Furcsa látványt nyújtottak: vagy százan lehetnek, és inkább dúdolták, mint énekelték azt a panaszos, olykor zokogásszerű tónusokba átcsapó dalt, amelynek tartalmából Arnulf ilyenformán semmit nem értett, és mint később megtudta, a szöveg ismerete híján sokan ugyanígy voltak ezzel a menetből is. Nem számolta, csak becsülte őket: úgy találta, nagyjából százan lehetnek, szigorúan kettesével egymás mellett, elől a férfiak, hátul a nők. Egyforma öltözéket viseltek: fehér lepel (amelyen mindegyiküknél jókora sár- és egyéb foltok éktelenkedtek), a fejen ugyan csak fehér csuklya, a ruhán elől és hátul hatalmas, lángoló, vörös színű kereszt. Némelyik ezen kívül fából ácsolt keresztet is cipelt.

Egyéb holmi nem volt náluk, leszámítva azt a vékony és hosszú favesszőt — egyeseknél bőrostort —, amihez hasonlót rendszerint az engedetlen szolgák megbüntetéséhez szoktak használni.

Arnulf Geissler a csodálkozástól dermedten nézte a démoni menetet. Csuklyás öltözékükkel és dallamtalan zümmögésükkel olyanok voltak, akár valami kísértetek. Néhány pillanatra nem is tudta eldönteni, hogy vajon valóban itt vannak-e, vagy ez csupán egy rossz látomás; aztán azon kezdett gondolkodni, hogy amennyiben tényleg itt menetelnek az országúton, akkor nyilvánvalóan nem földi lények, hanem valami túlvilági, netán pokolbéli sereg. Észre se vette, mikor kezdte el hányni magára a keresztet, holott ez mostanság nem volt szokása — mióta rablásból és erőszakból élt, nem tartotta méltónak magát arra, hogy bármilyen formában fölvegye Krisztus jelét.

Amikor már egészen közel jártak hozzá, és neki ki kellett volna rontania, kardot vagy buzogányt lóbálva a feje fölött, a fák mögül, úgy találta, hogy kísérteties megjelenésük ellenére ezek mégis csak emberek. Némelyiknek lecsúszott a csuklya a fejéről, és látni lehetett nagyon is hétköznapi arcát, némelyek meg úgy csoszogtak, vonszolták magukat, ahogyan bárki más fáradtság vagy fájdalom idején — márpedig (gondolta Arnulf) csak az fáradhat el, aki e világról származik. Miután emígyen meggyőzte hát magát, hogy mégis csak zarándokokkal találkozott, kijött a facsoportból, azonban egyáltalán nem támadó szándékkal, az éhségét és az egyéb gondjait elfeledvén sokkal inkább kíváncsián, a fegyvereket is visszaakasztotta a nyereg kávjára.

— Kik vagytok? — kiáltott rájuk, miután megállt az út mellett, és azok immáron közvetlen közel haladtak el mellette.

Senki nem válaszolt. Néhányan ránéztek, ám a többség mintha észre se vette volna, dúdolt tovább.

Arnulf megismételte a kérdést, amennyire hiányos és hibás tudása engedte, más nyelveken is, de továbbra se történt semmi.

A menet élén egy magas, szikár férfi haladt, ő volt az egyetlen, aki egyedül lépdelt, a többiek mind kettesével mögötte. Az ő fehér köpönyegét a két vörös keresztben kívül egyéb minták is díszítették. Arnulf megfordult, megsarkantyúzta a lovát, és mellette ügetett. Tőle is megkérdezte:

— Kik vagytok?

A férfi ránézett, ám nem válaszolt.

— Kik vagytok? — ismételte egyre türelmetlenebbül Arnulf, és komolyan megfordult a fejében, hogy mégis csak előveszi a buzogányát, és rendet vág közöttük.

— Ugyanolyan nyomorult szerencsétlenek vagyunk, mint te — szólalt meg ekkor a férfi, mintha megérezte volna a kóbor lovag szándékát.

Arnulf erre hirtelenjében nem tudott mit mondani. Magában igazat adott a férfinak a saját nyomorultságát és szerencsétlenségét illetően, majd rövid hallgatást követően azt kérdezte:

— Avignonba mentek, a pápa elé? Netán Rómába?

— Nem megyünk sehova — válaszolta a férfi. — Tudjunk, hogy ezen a földön már nem fogunk megszabadulni a bűneinktől, így hát megyünk arra, amerre az út vezet, és várjunk, hogy értünk jöjjön a halál.

A menet eközben folyamatosan haladt. Arnulf az út mentén léptette a lovát, és nagyon ki kellett hajolnia a nyeregből ahhoz, hogy a dallamtalan, zokogásszerű zümmögés mellett hallja, amit a férfi mond. Aki különben ugyanolyan rossz németességgel beszélt, mint Arnulf, egész jól megértették hát egymást.

Megint csak nem tudott nem igazat adni a férfinak: tulajdonképpen ő se csinál hónapok óta egyebet, mint megy, amerre viszi az út, és várja, hogy elragadja a halál.

— Honnan jöttök?

A férfi ismét úgy válaszolt, hogy közben nem nézett reá:

— Nem számít, hogy honnét jövünk. Én például Magyarországról, a többiek máshonnan. Azonban ez nem érdekes. Egyedül a mérhetetlen bűn a közös bennünk, meg a szándék, hogy még ebben a földi siralomvölgyben megbüntessük magunkat vétkeinkért.

— De hát kik vagytok? Mi a nevetek?

— Egyikünknek sincs neve. Mi a Kereszt Testvérisége vagyunk. De flagellánsnak is mondjuk magunkat.

Arnulf azon törte a fejét, hogy hallott-e már valaha a Kereszt Testvériségről, de nem jutott eszébe róla semmi. Azt se tudta, hogy Magyarország merre van.

Néhány perc csönd következett. A lovag egyelőre nem kérdezett, a menet vezető férfi nem beszélt, és az ének is elhallgatott. Csak a lépések egyenletes ritmusát lehetett hallani, ahogyan ütemesen cuppogott alattuk a sáros, őszi országút. Arnulf Geissler az út mellett poroszkált, időnként hátra-hátra pillantva újra meg újra végigmérte a sort: senki nem szólt, mind előreszegezte a tekintetét, és semmitmondó, üres arccal vonult az előtte haladó mögött. A lovagról — aki időközben végleg elhatározta, hogy itt, legalábbis az ő részéről, nem lesz rablótámadás — nem vettek tudomást.

— Nem baj, ha egy darabig veletek tartok? Nem fogok zavarni.

A menetet vezető férfi nem válaszolt. Arnulfra nézett, aki nem tudta eldönteni, mit kellene leolvasnia a másiknak a szokásosnál ezúttal hosszabb, már-már kutakodó pillantásából. Végül leginkább közönyt olvasott ki, úgyhogy a sor mellett, az országút szélén léptette tovább a lovát.

Kis idő múlva a férfi megint rázendített egy érthetetlen szövegű, ismét csak majdhogynem dallamtalan énekre. A többiek követték. Hangjuk messzire hallatszott, visszhangozták a környező dombok és a fák sűrű lombjai.

Az idő összefolyt. A monoton énekszótól és a lábak ritmikus, sáros cuppogásától Arnulf egészen eltompult. Már nem érezte a gyomrát mardosó éhséget, és ha valaki éppenséggel megtámadta volna őket, hosszú pillanatokba teltett volna, mire fölfogja, hogy védekezni kell. Nem tudta, mióta lovagolhatott a Kereszt Testvériségének menete mellett, amikor egyszer csak arra eszmélt, hogy harangszót hallatszik, mégpedig nem is olyan messziről, és időközben szürkévé változott körülöttük az ég.

A férfira nézett, de annak arca továbbra sem árult el semmit. Ugyanazzal a közönnyel gyalogolt, amelyikkel a lovagnak a csatlakozást firtató kérdését fogadta.

Nem sokkal később beértek egy városba, ami nem volt túlságosan nagy — alig pár utcából és néhány tucat kőházból állt —, és Arnulf nem tudta a nevét. Ahogy közelebb kerültek hozzá, egyre erősebben hallották a harangzúgást: a városba érvén fülsiketítő zajjá változott, ráadásul az nem a szokott méltóságával zengett, hanem veszélyt jelezvén félreverték a harangot. A Kereszt Testvérisége azonban nem törődött a lármaival, sőt arra újabb monoton énekszóval válaszolt. Végigyalogoltak a városka szűk főutcáján, és egyenesen a település közepén magasodó apátsághoz mentek, amelynek udvarát magas kőfal rejtette el a kíváncsi tekintetek elől. A harang az apátság területén magasodó templom tornyában szólt.

Úgy tűnt, mintha a város lakói közül mindenki az utcákon és a főtéren lenne. Arnulf az iszonyatos zajtól nem értette, miket kiabálnak a menetelőknek, de láthatóan jóindulattal, sőt örömmel fogadták a Kereszt Testvériségét. Az élen haladó férfi a főtérré vezette a csapatot, ahol az énekszó elhallgatott. Rövid, kurta parancsok hangzottak, és a flagellánsok levetették a felső ruházatukat. A város lakói közül többen is elszörnyedő kiáltásokban törtek ki: a lassan leereszkedő estében is jól lehetett látni, hogy a flagellánsok meztelen felsőtestét régi és új sebek borítják, némelyik még most is vérzett.

Aztán egyesével kört alkottak — alig fértek el a szűk téren —, és elkezdtek körben menetelni. A vezetőjük a kör közepén állt két másik társával együtt, azt figyelték, mennyire szabályos az alakzat. Újra fölhangzott egy himnusz, és a város polgáraival együtt kíváncsian figyelő Arnulf a következő pillanatban már azt látta, hogy a flagellánsok a továbbra is náluk lévő ostorral vagy vékony és kemény favesszővel a kör közepén — akár valami felügyelő — járkáló férfi újabb vezényszavára ütni kezdik magukat. Közben egy pillanatra sem álltak meg és az énekszó sem csendesedett el, csakúgy, mint a harang, amely rendületlenül jelezte a veszélyt. A vezető és a két másik férfi a kör közepéről az ütések súlyát és erejét figyelték, és amikor úgy találták, hogy valakinél lanyhul, odamentek hozzá, és rásújtottak a saját ostorukkal és palcájukkal.

Arnulf nem számolta, hányszor jár körbe a menet. A kör egyre szűkült: ahogy telt az idő, egyre többen dőltek ki belőle, először a nők, aztán a férfiak közül is sokan térdre rogytak a téren, arcukat a föld felé fordították, és várták, amíg a többiekből is elfogy a szuffa. Addigra már sűrű patakokban ömlött a vér a meztelen felsőtestek sebeiből, ráfolyt a tér köveire is, aminek látán a szemlélődő tömeg ordítózásban tört ki. Többen keresztet vetettek, a flagellánsokhoz hasonlóan térdre rogytak, és elkezdtek hangosan imádkozni.

Arnulf is leszállt a lováról. Ő is letérdelt, de nem imádkozott, figyelte a fejleményeket.

Amikor már senki nem menetelt és nem ütlegette magát, és minden flagelláns a vértől csatakossá vált kövezeten térdelt, a vezér újabb parancsszavára, testükből keresztformát öltve lehasáltak. A vezető ekkor mindegyikhez egyenként odament, és rárivallt:

— Isten irgalmazzon neked!

Amikor az utolsóhoz ért, a ceremónia befejeződött. A flagellánsok összeszorított szájjal, egyetlen jajszó nélkül föltápázkodtak. Már aki tudott. A nézelődők elborzadó örömmel látták, hogy két nő nem mozdul többé. Nem bírták az ütlegetések súlyát, és az előző alkalmak során szerzett sebek újbóli fölfakadásával — gondolta Arnulf Geissler — egyszerűen kivéreztek. A társaik fölnyalábolták a holttesteket, és a megvilágosodásról szóló dalokat zengve a vállukon vitték ki a holttesteket a főtérről.

A város határánál, a házak tövében, egy nagy füves réten telepedtek le. Amint elhagyták a főteret és a főutcat, a vészharang is elhallgatott. Arnulf megértette, hogy ezek szerint ők voltak a veszély.

A város polgárai közül többen elkísérték őket a rétre. Élelmiszert és takarókat adtak nekik. Többen fölajánlották, hogy aludjanak náluk, a házaikban, ám a Testvériség vezetője (akit a többiek azon ritka alkalmakkor, amikor megszólaltak, mesternek neveztek) visszautasította az ajánlatokat. A városlakók közül így is többen mellettük maradtak, és egymás szavába vágván arról meséltek, hogy a környéken emberek százait, sőt ezreit vitte el a pestis, amely immáron náluk is fölütötte a fejét.

— Tudjuk — mondta erre a mester. — Azért vagyunk itt, hogy imára és vezeklésre szólítsunk benneteket. A döghalál elől nincs menekvés, bármit is állítanak az orvosok. Készüljetek föl az Úrral való találkozásra: tisztítsátok meg testeteket és lelketeket, hogy igaz bűnbánást tanúsítva állhassatok Mennyei Atyánk széke elé!

A polgárok megszeppenten pislogtak a sötétben, és hányták magukra szorgalmasan a kereszteteket.

Kicsivel később a mester Arnulfhoz fordult:

— Éjszakára köztünk maradhatsz, ám ha holnap is velünk akarsz tartani, föl kell vened a kereszt jelét.

Arnulf mellől még a főtéren, a nagy kavarodásban eltűnt a lova, vele együtt jószerivel minden holmija. Miután leszállt róla, hogy letérdeljen a kövezetre, vagy valaki elvezette az állatot,

vagy egyszerűen megszökött tőle — még nem nagyon ismerték egymást: parasztló volt, két héttel azelőtt rekvirálta egy faluból. Egyáltalán nem bánta a dolgot, nem került különösebb erőfeszítésébe azt mondani:

— Holnap reggel magamra veszem a kereszt jelét.

A mester biccentett.

— Biztos voltam benne, hogy így fogsz dönteni. Nézz ránk: hajdanában azok viselték a kereszt jelét, akik páncélt öltöttek és harcba indultak a pogányok ellen. Mi azonban nem harcolunk sem a pogányokkal, sem senkivel. Nincs miért. Űtött a végzet órája. Az Úr haragja mindenkire lesújt válogatás nélkül, hiszen a bűnökben valamennyien részesültünk. Egyetlen lehetőségünk, hogy őszinte bűnbánatot és szánakozást mutatva megyünk az ő fényes orcája elé.

Természetesen Arnulf Geissler is hallott már a pestisről, bár ezidáig még nem találkozott vele. Mindazonáltal élenken élt benne az a néhány évvel ezelőtti beszélgetés, amit Meise várában folytatott a barátjával, Vadastus atyával, azután, hogy az levelet kapott Avignonból, amelyben megjósolták neki a döghalál érkezését. A jó Vadastus sokat gondolkodott akkor azon, hogy vajon mi célból kapta ezt az üzenetet, kell-e valamit tennie, vagy egyelőre nincs más dolga, mint fölkészülni a csapás érkezésére. Végül arra a következtetésre jutott, hogy egykori szemináriumi társa, az Avignonban szolgáló Robert atya nyilván valamennyi ismerősének küldött egy ilyen tartalmú levelet, ami természetesen őszentsége tudtával, avagy egyenest az ő parancsára történhetett. Ez esetben viszont — vélekedett Vadastus atya — meg kell várni a következő üzenetet, amelyben már bizonyára benne lesznek a konkrét teendők. Következő üzenet azonban, legalábbis addig, amíg Arnulf Meisében tartózkodott, nem jött.

A jó előre megjósolt csapás meg is érkezett. Erről Arnulf Geissler már a vándorlásai során értesült francia és német földön. Ám mert az utóbbi időben igen keveset érintkezett másokkal, és amikor valakivel beszédbe is elegyedett, az jobbára a rablás és a fosztogatás ürügyén történt, nem is sejtette, hogy a döghalál merre jár. Most azonban megtudta, hogy egy karnyújtásnyira van tőle.

Azon az estén, az ismeretlen nevű burgundiai vagy lotharingiai kisváros melletti réten úgy gondolta, hogy jól van ez így, és pontosan az történik, aminek meg kell történnie.

— Arnulf Geissler a nevem — mondta a mesternek. — Flandriában születtem. Nemesi család sarja vagyok...

A mester figyelmeztetőleg fölemelte a kezét.

— Nem számít, ki vagy, és honnan jöttél. Mostantól kezdve neved sincsen. Egy vagy a Kereszt Testvériségének tagjai közül, s csatlakozásoddal vállalod, hogy mostantól fogva azért élsz, hogy abban a kevés időben, ami még hátravan ebben a földi siralomvölgyben neked, őszintén és tiszta szívvel megbánd a bűneidet.

A hajdani Arnulf Geissler az elkövetkező napokban megtanulta a többi szabályt is. Elsősorban azt, hogy a mesternek föltétlen engedelmességgel tartozik: az ő szava szent, neki ellentmondani nem lehet, hanem megnyugvással és beletörődéssel kell

fogadni az utasításait, lett légyen szó akár penitenciáról is. Ez utóbbin eleinte különösen csodálkozott, hiszen Vadastus atyától, de másoktól is úgy tudta, hogy hitbéli kérdésekben büntetni és esetleg föلودozást nyújtani ezen a földön egyedül az egyház jogosult. A Kereszt Testvérisége azonban nem törődött ezzel, s Arnulf megértette, miért szólt azon az estén, az ismeretlen nevű városkába való bevonulásukkor a félrevert harang. Azon a helyen még viszonylag simán zajlott a dolog, más városokban azonban a helyi pap rájuk küldte a polgárokat vagy a katonaságot, így aztán az is megesett, hogy nem csak a saját ostorcsapásaik nyomán folyt a vér. Hullottak is közülük szép számmal az emberek, a testvériség létszámát azonban ez nem érintette: minden helyen voltak újabb és újabb csatlakozók. Sőt az is megtörtént, hogy egyes helyeken a pap a többinél jóval barátságosabban viselkedett, még be is vezette a testvériség tagjait a templomba, akik aztán ott végezték el a minden alkalommal ugyanolyan ceremóniát.

Az is a szigorú szabályok közé tartozott, hogy a mester engedélye nélkül nem lehetett megszólalni, és hiába voltak nők is a hátsó sorokban, velük minden nemű kapcsolat tiltva volt. Aki a szabályokat megszegte, kemény büntetésre számíthatott: túl azon, hogy magára vonta társai megvetését, a mester és két segédje nyilvánosan megbotozták. Amikor 1349 kora tavaszán, néhány hónappal azután, hogy csatlakozott a flagellánsokhoz, a hajdani Arnulf Geisslert mesternek választották, az első büntetés kiszabásakor és annak végrehajtásakor a bűnös, egy amúgy erős testkatú férfi, belehalt az ütlegetésekbe. Arnulf először őszintén megrémült attól, hogy most mi lesz, hiszen effélével ott addig még nem találkozott. A testvériség tagjai azonban semmiféle indulatot vagy érzelmet nem mutattak, teljes közönnyel vették tudomásul a büntetés illetén alakulását, amitől a hajdani Arnulf Geissler lelkiismerete is hamar megnyugodott: arra gondolt, hogy ez is a hosszas, városról városra tartó bűnbánás utolsó állomásaként, amikor végre a megtisztult lélek a bűnöktől meggyötört testből eltávozhatott, az Úr akarata szerint történt, csakúgy, mint az, hogy őt mesternek választották a testvérei. Igaz, megbízatása a testvériség szokásai és törvényei értelmében mindössze harminchárom és egyharmad napra szólt, ám — gondolta a hajdani Arnulf Geissler az ütlegetésbe belehalt társuk eltemetésekor, a gödör befedése után — végtére is mi tiltaná és akadályozná, hogy eme idő elteltével újra megválasszák? Megérdemli, hiszen hosszú, nagyon hosszú utat tett meg a rablólovagságtól, míg önként magára vette a kereszt szent jelét.